

מני אדלר
לבלתי ידח ממנו נדח -
מבחר סאיכומים ל"הנדח" של עגנון

כי הנה כחומר ביד היוצר, ברצותו מרחיב וברצותו מקצר

בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה מתרחבת והולכת של סיכום יצירות ספרותיות, המשרת על פי רוב תלמידי ספרות קצרי רוח, או סתם תאבי דעת שאין עיתותיהם בידיהם.¹ מטבע הדברים, תופעה זו זוכה לקיתונות של רותחין מאנשי חינוך, שוחררי ספרות ו'מבקרי תרבות'. ברשימה זו ננסה להתבונן בסיכום מנקודת מבט שונה, ולהציג את ה'אנטי סיכום' - או סאיכום, על פי הצעתו של אלכס בן ארי² - עיבוד מחודש של טקסטים קיימים.

סיכום סטנדרטי נמדד בדרך כלל במידת הכיסוי והשימור של המידע בטקסט המקורי, בהצגה המרוכזת שלו ללא חזרות, ובלכידות של הטקסט המסכם, המשמר את ההקשרים המקוריים של הנאמר. הסאיכום, תחת זאת, חותר לשבירה של הטקסט הנתון ולהוצאתו מהקשרו המקורי, על מנת לחשוף נרטיבים חבויים וליצור מבני עלילה חדשים.

מעשה הסאיכום אינו מוסיף דבר על הנאמר, אלא גורע ממנו ומארגנו מחדש. הסאיכום רואה בטקסט הקיים, בדומה

1. השוו: לקחתי קורס קריאה מהירה וקראתי את 'מלחמה ושלו' בעשרים דקות - יש שם משהו על רוסיה. (וודי אלן)

2. תודה לאלכס גם על ליבון הדברים

לסרטי הצילום במונטאז' הסובייטי, מצע של חומר גלם הניתן למיחזור ולעיבוד מחודש. הוא מפקפק ביומרה האומנותית לחדש ולברוא יש מאין, ומסתפק תחת זאת במעשה אומנות מדוקדק, הממוקד ביש הקיים, המוחשי, המוגבל.

הסאיכום מפקיע את הסיפור מידי הסופר היודע-כל, ומערער על סמכותו. במסגרת העיצוב המחודש של הטקסט הקיים, מחבל אומן הסאיכום במכוון בעלילה המרכזית, ובכך משחרר אותה ממשמעותה המקורית. מעשה שחרור זה מאפשר הארה של נרטיבים חבויים, וחשיפה של הקשרים שונים המפוזרים בין פרטי העלילה. סיפור על מאבק בין חסידים למתנגדים בגליציה של המאה ה-18 הוא גם סיפור על מזג אוויר, הכולל את המיפרט הטכני של אמצעי החימום. דמויות המשנה בסיפור מקיימות אף הן אורח חיים מרתק, שלא תמיד בא לידי ביטוי בשל המרחק בין איזכוריהן בעלילה הראשית.

מונע מִיצר המשחק, אומן הסאיכום בוחר להדגיש, לעיתים באופן שרירותי, היבטים מסוימים בסיפור המקורי, מעין הטלה של מימד אחד מתוך היצירה העשירה והמורכבת. התוכן של חומר הגלם מעוות במכוון על ידי יצירת פערים וחורים בסיפר. מצד שני, העלילה הופכת לדחוסה, אינטנסיבית, חדה, בעלת קצב. בקורא מוטח מידע ישיר, ללא שכבות מגן, ללא השהיות נרטיביות המאפשרות הפנמה של התמונה המורכבת. הסגנון הכמו־חדשותי יוצר אשליה של דיווח בזמן אמת, סדרה מתמשכת של מבזקים קצרים ומקוטעים.

על אומן הסאיכום נאסר אמנם לכתוב ולו מילה אחת חדשה, אך ההפקעה הסלקטיבית של רכיבי הסיפור – מילה, משפט, פסקה, תבנית תחבירית – מהקשרם המקורי, מאפשרת לו

ליצור מבני עליה ותכנים חדשים. בכך הופך אומן הסאיכום, לרגע, לאמן יוצר.¹ מלאכת הסאיכום נעה על הציר שבין תהליך מכאני אוטומטי, שבו מתפקד האומן כמפעיל מיומן של מכונה מרובת מתגים, לבין מעשה אנושי העשוי להיעזר בכלים חישוביים. מידת האוטומציה תלויה בין היתר בטכניקת הסאיכום שנבחרה. בחירת פיסקאות שבהן מופיעה מילה מנחה (ראו להלן) ניתנת למימוש על ידי תוכנית מחשב, תוך התערבות אנושית מינימלית, בעוד שטכניקה שבה נבחרים פרגמנטים המבוססים על מבנים תחביריים מקוטעים (ראו להלן) תבוסס ברובה על מעשה אומן אנושי ויצירתי.

בניסיון הראשוני המוצג להלן נעשה שימוש בשלוש טכניקות יסוד: בחירת פיסקאות על פי מילה מנחה; בחירת משפטים קצרים שבהם משמשת דמות נבחרת בנושא המשפט; חילוף היגדים בסיסיים המורכבים מנושא ו/או נושא ו/או מושא בסיסיים, ללא מאייכים נוספים. לניסוי נבחר הסיפור 'הנדה' של עגנון (פורסם לראשונה ב'התקופה', 1919; הנוסח כאן מ'אלו ואלו' כל-סיפורי, 1953). זהו סיפור 'מסורתי יראי' באורך בינוני, המתאים מבחינת היקף היריעה למניפולציות הטקסטואליות שתוארו לעיל.

1. בהקשר זה יש לציין את 'מחברת גונב השיר' של אלחירירי-אלחריזי (מחברות איתאל כג), בה דן השופט במידת היצירתיות של גנב אשר יצר שיר חדש משיר קיים של משורר אחר, על ידי השמטת השליש האחרון מכל בית בשיר וארגון השורות מחדש על פי תוכן, משקל וחרוז.

שני הסאיכומים הראשונים - "סיפור על שלג" ו"בין התנור ולכירים" - נוצרו על ידי בחירת מילה מנחה, "שלג" ו"תנור" בהתאמה, תוך חילוף הפיסקאות המזכירות אותה וסידורן על פי סדר הופעתן (פיסקה אחת או שתיים הושמטו בכל סיפור, משיקולים אומנותיים).

שני הסאיכומים הבאים - "גר הייתי בארץ נכריה" ו"על ערש דוי" - נוצרו על ידי חילוף משפטים שבהם משמשים גרשון ("גר הייתי בארץ נכריה") ואיידילי ובעלה משולם ("על ערש דוי") כנושאי המשפט. ב"על ערש דוי" שובצו בשלד הסיפור, לשם הנגדה - באמצע ובסוף - משפטים שבהם איידילי ומשולם אינם הנושא. המשפטים סוננו ונחתכו כדי ליצור רצף נרטיבי בעל מקצב. הם מופיעים על פי סדרם בסיפור המקורי.

שני הסאיכומים האחרונים - "הקללה" ו"בקבלת יסורין בדקדוק חבירים" - נוצרו על ידי חילוף של נושא-נשוא-מושא מכל משפט בתוך קטע נבחר מן הסיפור (פתיחת הסיפור עבור "הקללה", והחלק האמצעי של הסיפור עבור "בקבלת יסורין בדקדוק חבירים"). בנוגע לשלישיית נושא-נשוא-מושא שחולצה הוחלט, על פי המקצב והתוכן, האם להשאיר את כולה, חלקה או כלל לא. סדר ההופעה המקורי בסיפור נשמר (למעט חריג אחד). בכל אחד מהסיפורים נכלל גם - לשם שבירת המשקל ולשם העיצוב הנרטיבי - משפט אחד שלם.

סיפור על שלג

שלג רב ירד כל אותו השבוע מנתיב עליון כלפי העולם השפל. האדמה השחורה הלבנה והשמים עמדו בכהיונם ובני אדם נתכנסו לבתייהם בין התנור ולכירים ובעיר אין יוצא ואין בא. אבל בחמישי בשבת נתגברה מדת החסד. השמש זרחה על הארץ והשלג התחיל מתמסה. נשים יצאו לשוק לקנות בשר ודגים ומן הכפרים אשר מסביב באו בקרונות ובסוסים. ושוב שופעים צנורות החיים כאילו לא נפסק השפע מעולם.

יצא רבי אוריאל מן העיר ויצאו עמו קהל חסידיו. השלג מתמסה והולך וגשמים יורדים בזעף והאדמה מקצתה חלקה ומקצתה שוקעת. היו מתלבטים והולכים מתלבטים והולכים ואומרים שיר השיירים. רבי אוריאל מהלך וקורא אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש, בני אמי נחרו בי. וקהל חסידיו קוראים אחריו הנך יפה דודי אף נעים. רבי אוריאל מהלך וקורא סמכוני באשיות, רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. וקהל חסידיו מהלכים וקוראים קול דודי הנה זה בא, מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. רבי אוריאל קורא קומי לך רענתי יפתי ולכי לך, כי הנה הסתו עבה, הגשם חלף הלך לו, הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. וקהל חסידיו קוראים אחריו אני לדודי ודודי לי. רבי אוריאל קורא מצאוני השומרים הסבבים בעיר הכונוי פצעוני, נשאו את רדידי מעלי שומרי החמות. וקהל חסידיו קוראים אחריו לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים, שם אתן את דודי לך. רבי אוריאל קורא מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. וקהל חסידיו עונים אחריו ונהרות לא ישטפוה. וכך היו קוראים והולכים עד שהגיעו לכפר וקדש עליהם היום. הלכו לאכסניא לשבות שם.

אין שלג נאה כשלג של מוצאי שבתות. למה שלג זה דומה? לנוצותיהם של כנפי מלאכים. חביבים ישראל שאפילו מלאכי השרת

משמטים כנפיהם לכבודם ומציעין להם טפסיות מפתח בית הכנסת עד פתח ביתם בשעה שהם יוצאים ליסב בסעודתו של דוד המלך עליו השלום.

שלג יורד משמי מרום, מאיר לילה ומאפילו. עולמות נעלמים נחשפים ונתיבות נעלמים בדממה. והאכסניא עומדת בשלג ומבהיקה מאורו של שלג. האש מתרוננת בתנור והבית מתמלא חמימות. נר דולק על השולחן והנלבבים משוטטים בחדר ומתפללים תפילת ערבית. הם אוכלים ושותים והנה נשמע קול עגלת חורף על השלג. נזדעזעו ואמרו אי לנו כי נגזרנו, כי באו המתנגדים לגרשנו מזה ואנה מפניהם נקָתָר? עמד הזקן מן הכפר וצעק בכל פֶחוּ, כאדם שצועק בזמן ששונאים באים עליו, ראשי ראש אריה וראשך ראש חזיר, אני רואה אותך ככלב, שליאי של אמך בפיך. לא הספיק לגמור עד שנפתחה הדלת וראו שאנשי שלומם הם, שנתרפו מלילך עם הרב בערב שבת. וכיון שראו אלה את אלה קראו ואמרו שלום עליכם, עליכם שלום, והרב האיר להם פנים לכל אחד ואחד. שתי לחיים עד שנתלקחו איבריהם ונתמזמו השלג על בגדיהם וישבו עם כל אחיהם ועטרו את שולחנו של הרב ביראה ובשמחה. והרב יושב ומבהיק מזיו של מעלה. שלג רב ירד כל אותו השבוע. האכסניא נתכסתה בבהירות העליונה והנלבבים ישבו בצל השלֶג הנמתקת. אין יוצא ואין בא. אבל האיש הנלבב, אשר יראת ה' טהורה נגעה בלבו, התגבר ושבר כל המניעות והתגב בחשאי מעין העיר לעלות אל משכן הצדיק.

השלג כיסה ארץ והבית מתעטף תכריכים. אור המנורה מתמעט ואידילי נופחת נפשה. רבי משולם בעלה עומד אצלה מצד זה ואביה עומד אצלה מצד זה. גביניו מתבלבלים ועיניו מצטמקות והן בולעות דמעה ופולטות דמעה. אור המנורה מתמעט וכבה והאש דועכת בתנור.

רבי אביגדור התהלך ארוכות וקצרות אגור בדברי תורה, הוא טורד
אותם משום אבלות והם טורדים אותו מאבלותו. רבי משולם עמד
בחלון ופרף עיניו האדומות כלפי השלג הלבן. יצא המשמש והגיף
את התריסין ונענע ראשו באנחה ואמר, אין אשה מתה אלא לבעלה.

בין התנור ולכיריים

שלג רב ירד כל אותו השבוע מנתיב עליון כלפי העולם השפל. האדמה השחורה הלבנה והשמים עמדו בכהיונם ובני אדם נתכנסו לבתיהם בין התנור ולכיריים ובעיר אין יוצא ואין בא. אבל בחמישי בשבת נתגברה מדת החסד. השמש זרחה על הארץ והשלג התחיל מתמסה. נשים יצאו לשוק לקנות בשר ודגים ומן הכפרים אשר מסביב באו בקרונות ובסוסים. ושוב שופעים צנורות החיים כאילו לא נפסק השפע מעולם.

ברחוב הזהב ששם ישבו לפנים רבנים גאונים מצאו מקום נאה לרב. בעל בית מישראל עצור על בנים אשר לא דרך עוד על סף החסידות פינה לו ביתו, כדי להתבשם מברכתו של אותו צדיק. ובעלת הבית טחה את הקרקע לכבודו, אבל את התנור לא הסיקה שלא להקדיח על האורחים המרובים. הביאו את הרב לבית והפשיטו אותו את אדרתו. ואף על פי שנתמלא הבית אנשים לא היה יכול לעמוד מפני הצנה. ביקשו להכניסו למדור אחר קטן וכל הבאים אליו להסתופף בזיו קדשו ילכו להם. לא היו הם יכולים לפרוש ממנו ולא הוא מהם. ישב עמהם ונתחמם כנגד אור אהבתם.

לאחר שבירכו ברכת המזון נשתטחו על הספסלים הארוכים ועל הארגזים הצבועים ובעל הבית עלה עם אשתו על גב התנור, והבית היה תפוס שתיקה. הנרות שוקעים וצלליהם מכסים את השולחן, את שיירי החלה, את העצמות ואת פתותי הלחם. שלהבותיהם מזדקפות משהו כלפי כלי השעות, החלודה מציצה מן המשקולות, שעה יוצאת ושעה נכנסת ועדיין רבי אוריאל עומד על הנרות בלי שום תנועה. ידיו נתונות בתוך בתי זרועותיו וזקנו נוטפת עד ציציותיו וציציותיו מתנענעות מאליהן, מחמת חיות ונפש שהיתה בהן. הנרות דועכים ועמוד עשן מתמר ועולה, והרב אינו נעתק ממקומו ושותה עשן נרות השבת. ככה שכבו הנלבבים וסיפרו סיפורי מעשיות והמשיכו אור האמונה

כל אותו הלילה עד שהאיר היום. עמדה הפונדקית ופתחה את התנור והוציאה קיתון של חמין. קמו הנלבבים ובירכו ברכת התורה, שתו חמין וכיוונו דעתם להתפלל.

שלג יורד משמי מרום, מאיר לילה ומאפילו. עולמות נעלמים נחשפים ונתיבות נעלמים בדממה. והאכסניא עומדת בשלג ומבהיקה מאורו של שלג. האש מתרוננת בתנור והבית מתמלא חמימות. נר דולק על השולחן והנלבבים משוטטים בחדר ומתפללים תפילת ערבית. השלג כיסה ארץ והבית מתעטף תכריכים. אור המנורה מתמעט ואיידילי נופחת נפשה. רבי משולם בעלה עומד אצלה מצד זה ואביה עומד אצלה מצד זה. גבינו מתבלבלים ועינינו מצטמקות והן בולעות דמעה ופולטות דמעה. אור המנורה מתמעט וכבה והאש דועכת בתנור.

ואשה אחת מנשי הבית שמה עצים בתנור והגדילה המדורה. ולבה כחלחלת ואדומה עולה מן התנור ומאירה את פני שני בני איידילי היקרים שיושבים חבוקים על שרפרפים נמוכים ואוחזים בספר נושן וקוראים בנעימה. דמעוטיהם יורדות ונופלות על הספר והדפים הישנים מתכרכמים כתחבושת שרויה מוגלא. והם מסיימים סיפור המעשה.

עמדו בניה של איידילי והלכו אצל מטתו של זקנם ונטלו את השמיכה ופרשוה לפני התנור להעריב שנתו בשמיכה חמה. הגדולים שבהם הגביהו אותה למעלה והקטנים שבהם זקפו עצמם על בהונות רגליהם והרימוה עד שידיהם מגיעות והיו מתקנאים בקומתם של אחיהם שיש בידם להרימה כל כך, ואפשר שיהנה זקנם דוקא ממקום זה. בית המדרש, התנור הוצן וכהיון לח חותל את כלי הבית ורוח צנה לחה מנשבת מן הספרים ומפעפעת לתוך איבריו של אדם ונוטלת חשק הלימוד, כאילו בטלה חס ושלום אהבת התורה מן העולם. השמש הסיק את התנור והדליק את הנרות. העצים הלחים תוססים

בתנור ועש כוסס את העצים. כלי השעות פולטים כמה אנחות והאיברים משתקעים בשינה. גרשום סיים פרק משניות ואמר קדיש דרבנן והתפלל עם הצבור מנחה ומעריב וחזר לתלמודו.

אור התנור טרם כבה ומנורה קטנה מאירה את המפה הפרוסה על חצי השולחן ואת ביצת המשרת ואת רקיקי השמן ואת כוס החלב שהכינה לו בעלת הבית לסעודת הלילה. אבל הואיל והגיע חצות לילה שכל העולם מתאבל ומקונן על בית אלקיני שנחרב נתבייש לישב ולאכול. עמד ופשט את בגדיו באנחה והניחם לפני התנור שיתייבשו וקרא קריאת שמע ועלה על מטתו. התריסין הומים מפחד בלילות וכתי צללים פורחים אילך ואילך כמיני רוחין ולילין ושדין. אחז גרשום את ציציותיו בכל פחו ועצם עיניו וקרא, בידך אפקיד רוחי, ונשמתו התחילה עולה למעלה על ידי דמעות.

והתשוקה מלהטת את לבו והוא מפשר את לבו בתורה ואף על פי כן התשוקה חוזרת ובווערת בו כתנור. ואפילו הוא נותן כל נפשו בתורה אינו יכול לכבות את האהבה. אם יספר לקרוביו יתבזה עליהם ויתאבלו עליו כעל מת ואם לא יספר היאך יעמוד. תלה עיניו לשמים ואמר, רבונו של עולם אין לי להתלוות אלא על רחמיך. ונשא נפשו ויצא בחשאי.

גַּר הַיִּתִּי בַּאֲרֶץ נִכְרִיָּה

גרשום גָּבַר ושנה.
זהו גרשום שהיה לומד תורה ומתאבל על אמו.
אשמורה ראשונה עברה ועדיין גרשום לא מש מאהלה של תורה.
יודע הוא גרשום בעצמו אפילו הוא הולך לדירתו ושוכב על מטתו אין מנוחתו מנוחה.
התחיל גרשום מהרהר אחרי מדותיו ית' למה בראו.
כיון שראה גרשום שהרהורי לבו מסיעים אותו מן התורה עמד והלך לביתו לישון.
גשמי חורף יורדים טָפִין טָפִין וגרשום הולך ובודק את מעשיו.
אחז גרשום את ציציותיו בכל כחו ועצם עיניו וקרא, בידך אפקיד רוחי, ונשמתו התחילה עולה למעלה על ידי דמעות.
גרשום לא התגבר כארי לקום לעבודת בוראו.
ותזנח משלום נפשי היה גרשום קורא מלבן.
וגרשום טרם ידע מאור אמתת הצדיקים.
נסתכל גרשום בהם ולבו נמשך אחרי הדרושים, שדימו את האצילי לחומר ועבירת הלב לחמץ בפסח.
סמוך לשריפת החמץ חזר גרשום לעירו.
ביקש גרשום להחזיר פניו שלא יראהו בוכה.
הרגיש גרשום באביו ופנה לכאן ולכאן, כדי שלא יפגעו עיניו בעיניו.
גרשום בא לישון בחדרו של זקנו.
יצא גרשום ועמד על סף בית המדרש לשאוף רוח צח להשיב נפשו לתורה.
סמוך למנחה נתגלגל גרשום למבוי אחד, סמוי מרשות הרבים.
עמד גרשום לפני השולחן ונטל ספר בידו וכיסה פניו, שלא יראה יהודים עושים מעשה נערוּת.

לא היו רגעים מרובים עד שהניח גרשום ספרו מידו ונתעצם בכל כח ראייתו במחול.

יצא גרשום מן השטיבל ומין לחלוחית חיונית היתה מפעפעת באיבריו. שהה גרשום וקם וגשש בין האולם ולחדר המשכב כאדם שתועה בעולמו ופשט את בגדיו וקרא קריאת שמע.

גרשום שהיה רגיל לישון בבית המדרש שנרות הנשמה דולקים שם ביום ובלילה שמח על אור הנר שלא לישון בחשיכה מפחד בלילות. שכב גרשום בין הכרים, זיעתו שנקרשה על מצחו ועל פאותיו ודמעותיו שהיו קשורות בעיניו עיקמו את צורתו עד שנדמה לתינוק שמתחטא לפני אביו.

נטל גרשום ידיו ובירך ברכות התעורה.

וגרשום רץ כאחד הצבאים אל מערכת השלימות ומרחיב כח נפשו כל כמה שהוא יכול להתרחב.

וכיון שנפתח לבו של גרשום ונגלה לו סוד ה' שמרומז בדברים הפשוטים וכיון שהגיע גרשום למדריגה גדולה בדרכי השם וקנה לו בחינה והסתכלות בשני העולמות מסר לו רבו החוזר דבריו הקדושים של הזקן נשמתו בגני מרומים.

הקדוש ברוך הוא משנה עתים ומחליף את הזמנים ואין לך עת וזמן שאין גרשום מוסיף עליהם קישוטין ועיטורין.

וכבר הניח גרשום את כל הספרים ואינו קורא בהם אלא מתייחד בתוך הבית ויושב בצלו של הקדוש ברוך הוא ויונק מן המחשבה הקדושה. וכשיוצא החוזר יושב גרשום על הארץ ונותן ראשו בין ברכיו כאחד מיורדי המרכבה.

עמד גרשום ועמד וחזר על כל מה ששמעו אזניו ומרוב התפעלות הנפש ביקש לבכות.

נטל לו גרשום סידור והלך למקומו אצל הבימה.

וכיון שהגיע לפסוק משכני אחרך נרוצה יצתה נשמתו בטהרה. ועדיין שפתי מרחשות הביאני המלך חדריו. נפשו יצאה בדברו.

על ערש דוי

על ערש דוי איידילי שוכבת ורפאות אין למחלטה.
מדי פעם בפעם פוקחת איידילי עיניה ומציצה לתוך חלל הבית
שהועם מקרובים וקרובות.
השלג כיסה ארץ והבית מתעטף תכריכים. אור המנורה מתמעט
ואיידילי נופחת נפשה.
רבי משולם בעלה עומד אצלה מצד זה ואביה עומד אצלה מצד זה.
ולבה כחלחלת ואדומה עולה מן התנור ומאירה את פני שני בני
איידילי היקרים שיושבים חבוקים על שרפרפים נמוכים ואוחזים
בספר נושן וקוראים בנעימה.
פרש רבי משולם שתי ידיו וצעק מלבו, כלו כל הקצים, אי אפשר כן,
אי אפשר.
רבי משולם ירד לכפר אצל רבי אוריאל, שיבקש רחמים על איידילי
אשתו שלא תמות.
רבי משולם עמד בחלון ורפרף עיניו האדומות כלפי השלג הלבן.
על כל השולחנות פרוסות מפות לבנות ופרוכת משי חדשה שעשאוה
משמלת חופתה של איידילי עליה השלום תלויה על ארון הקודש.

הַקְלָלָה

שֶׁלֶג רַב יָרֵד
הַאֲדָמָה הַשְּׁחוֹרָה הַלְּבִינָה
הַשְּׂמִימִים עֲמִדוּ
בְּנֵי אָדָם נִתְכַּסּוּ
נִתְגַּבְּרָה מִדַּת הַחֶסֶד
הַשְּׂמֵשׁ זָרְחָה
הַשֶּׁלֶג הַתְּחִיל מִתְמַסָּה
נָשִׁים יָצְאוּ
שׁוֹפְעִים צְנוּרוֹת הַחַיִּים
הַיּוֹם רָד
יּוֹדְעֵי סֵפֶר סָגְרוּ
בַּחוּרִים שָׁבְתוּ
הַשְּׂמֵשׁ הִדְלִיק
הַמִּתְפַּלְלִים הִתְפַּלְּלוּ
זְקֵנוֹת הִתְפָּרְצוּ
פָּתְחוּ
גָּפְפוּ
בָּכוּ
נָגְעוּ
נִתְעַרְבוּ

נִשְׁמָעָה שְׂמוּעָה
הַכִּינוּ לָבָם
יָצְאוּ הַחֲסִידִים
נִתְמַלְא הַמְּקוֹם שְׂמִיחָה

נְדָרָיו
נִתְקַרְבוּ
נִתְּנוּ שְׁלוֹם
יָרַד הָרֵב
נִתְעַרַב
עַמֵּד הַמְּשֻׁמֵּשׁ
נִצְטוּפְפוּ
נָתַן לוֹ שְׁלוֹם
הַגִּיסוּ לְבָן
עָמְדוּ עַל רִגְלֵיהֶן
מִצְאוּ מְקוֹם
יֵשֶׁב עִמָּהֶם
נִתְחַמֵּם

יֵצֵא רַבִּי אַבְיָדוֹר
שָׁמַע קוֹלוֹתֵיהֶם
נִדְעָעוּ
נִתְעַשְׂף
חִפֵּף
סָלְסַל
הִיטִיב
תִּקְוֶן
הִסְתַּכֵּל

עַמֵּד רַבִּי אוּרִיאֵל
מִעֲשֶׂף
מִעֲשֶׂר
פָּנְיוֹ מֵאִירִים

נְכַנֵּס סְרָדְיוֹט
הַמְתִּין
רָאָה
עָמַד
אָמַר

עָמְדוּ
צָעְקוּ
בִקְשׁוּ
שֵׁם שְׁמַיִם נְתַחֲלֵל
עֲנֵג שַׁבַּת נְשַׁבַּת

נְתַגְבְּרָה הַשְּׁבָעִיּוֹת
קָלֵל

מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי, בוכה גרשום בלשון התהלים. וכל מי שעינים לו ורואה מנענע ראשו עליו בצעה. וההדיוטות ממללים בפיהם ומרמזים בעיניהם ומורים באצבעותיהם ואומרים עונש מן השמים. נתגרה רבי אביגדור באותו צדיק ונענש בזרעו. קללת צדיק עושה רושם.

בְּקִלְת הַיְסוּרִין, בְּדַקְדּוּק חֲבָרִים

גֵּרֶשֶׁם גָּבַר וְשָׁנָה

הָיָה יוֹשֵׁב

וְקוֹרָא

וְשׁוֹנָה

וְעוֹסֵק

גּוֹעֵה בְּבִקְיָה

וּמְחַמֵּד

וּמְתַאֲוֶה

זֶהוּ גֵּרֶשֶׁם שֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְתַאֲבֵל עַל אֲמוּ

סִים

וְאָמַר

וְהִתְפַּלֵּל

וְחִזַּר

לֹא מָשׁ

לֹא שָׁח

לֹא יָשָׁן

יָשַׁב וְשָׁנָה

הִתְחִיל מִהֲרַהֵר

עָמַד וְהִלָּךְ

הוֹלֵךְ וּבּוֹדֵק

וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמָע וְהוֹלֵךְ

שָׁכַב
קָפַץ וְנָטַל
וְלָבַשׁ וַיְבַרֵךְ
נִתְעַשֵּׂף וְהִדְלִיק

מִתְעַדֵּן וְהוֹלֵךְ
עוֹסֵק
עוֹמֵד
וְקוֹרֵא
וְעוֹלֵה
מְרַפֵּר
בוֹכֵה

...

הִיָּה חוֹזֵר יוֹשֵׁב בְּכַלִּיב הִיָּגוֹן וּבְמֵאָסֵר הִתְקַנָּה
וּמִתְקִין אֶת גְּרֵשֶׁם בְּפִרוּזְדוֹר הַתּוֹרָה כְּדִי שִׁיָּכַס עִמּוֹ לְשִׂרְקָלִין
לְמִדּוֹ
וּפְלִפְלוֹ
וְהַפְּלִיאֵו
זֶה שׁוֹאֵל זֶה מוֹשִׁיב
זֶה עוֹשֵׂים תְּגִים וְכִתְרִים
וּמְבַרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְגַדְּלִים וּמְקַדְּשִׁים